

SUPERSYMFONICS

EEN ORKESTPROJECT VOOR HET VMBO

Op twee middelbare scholen in Amsterdam Zuidoost gebeurt dit schooljaar iets bijzonders. *Open Schoolgemeenschap Bijlmer* en *Scholengemeenschap Reigersbos* doen mee aan het orkestproject *SUPERSYMFONICS* van Muziekcentrum Zuidoost. VMBO-leerlingen krijgen onder schooltijd in groepjes les op een symfonisch instrument en geven na zeven weken repeteren al als orkest een concert.

AUTEUR: LISA VAN BENNEKOM // VO 



1, 2 en 3 Leerlingen van de Open Schoolgemeenschap Bijlmer spelen samen tijdens de orkestrepitie.

SUPERSYMFONICS bouwt voort op het succesvolle concept van het Leerorkest, een leerlijn voor het primair onderwijs waarin leerlingen van groep 5 tot en met 8 wekelijks muziekles krijgen op een instrument en samen spelen in een orkest. In 2005 startte het eerste Leerorkest in het multiculturele Amsterdam Zuidoost. Maar inmiddels zijn er negen Leerorkesten in dit stadsdeel en stromen er jaarlijks honderden basisschoolleerlingen met vier jaar lang Leerorkest-ervaring door naar het voortgezet onderwijs.

FOLLOW-UP LEERORKEST

In 2010, toen de eerste Leerorkest-leerlingen afscheid namen van de basisschool, ontstond de wens om hen een follow-up te bieden, zo vertelt Martje Diemer, adjunct directeur van Muziekcentrum Zuidoost (MZO). Het muziekcentrum wil voorkomen dat de muzikale bagage die de leerlingen bij het Leerorkest opbouwden, in het VO verloren gaat. Diemer: 'Sinds twee jaar kunnen gemotiveerde middelbare scholieren terecht bij het OSB Leerorkest Zuidoost, een initiatief van de Open Schoolgemeenschap Bijlmer en het Leerorkest.'

Het OSB Leerorkest Zuidoost is echter facultatief en vindt na schooltijd plaats.

Vandaar dat Diemer blij is dat het Fonds voor Cultuurparticipatie samen met het Prins Bernhard Cultuurfonds een impuls wil geven aan cultuureducatie in het VMBO. Via de *Regeling stimulerend cultuureducatie in het VMBO* vroeg MZO subsidie aan voor het onderschoolse orkestproject SUPERSYMFONICS. 'Van de 73 aanvragen zijn er door het Fonds negen projecten gehonoreerd,' vertelt Diemer. 'Bijzonder is dat SUPERSYMFONICS het enige muzikale gehonoreerde project is.'

ACHT INSTRUMENTEN

SUPERSYMFONICS is een orkestproject van acht weken en vindt dit schooljaar plaats op de Open Schoolgemeenschap Bijlmer (OSB) en Scholengemeenschap Reigersbos (SGR). 'De lessen zijn in maart 2014 van start gegaan,' vertelt Kate Rockett, projectleider van SUPERSYMFONICS. 'Op de OSB doen vier brugklassen mee. In groepen van maximaal 14 leerlingen krijgen ze les op een symfonisch instrument. Na een introductie gaan ze aan de slag met viool, cello, contrabas, fluit, trompet, baritone, trombone of slagwerk.'

Het doel van de lessen is om als orkest een concert te geven dat bestaat uit drie onderdelen: een minimal music compositie, het begeleiden van bewegend beeld

met muziek en een groepsimprovisatie. Rockett: 'Muzikaal leider Wouter Hakhoff heeft de opzet van de lessen bedacht en schrijft de composities voor de leerlingen. Hij gaat bij het componeren uit van wat de leerlingen tijdens de lessen geleerd hebben, zoals het spelen van *loops* met verschillende noten.'

ONDER DE INDRUK

De lessen verlopen volgens Rockett tot nu toe beter dan verwacht. Voor veel docenten van SUPERSYMFONICS is het dé eerste keer dat zij lesgeven in het VMBO. Eén van de muziekdocenten van de OSB bereidde hen hierop voor door de doelgroep - sommige leerlingen hebben een behoorlijke handleiding - vooraf toe te lichten. 'Ik denk dat het daardoor meeviel,' zegt Rockett. 'We zien dat de leerlingen echt onder de indruk zijn van onze vakmensen. Daarnaast leren VMBO-leerlingen sneller dan de leerlingen van het Leerorkest op de basisschool. Ze zijn motorisch gezien al meer ontwikkeld en kunnen daardoor beter met het instrument omgaan.'

BETROKKEN LEERLINGEN

Ook Modeste Breukers, muziekdocent op de OSB, is enthousiast over hoe het project verloopt. Breukers: 'De orkestlessen vinden tijdens de reguliere muziekles

plaats. Roostertechnisch was het lastig in te plannen, maar dit geweldige project was die uitdaging dubbel en dwars waard. Het is gaaf dat de leerlingen na drie lessen op hun instrument al samen spelen in een orkest.' Alle kinderen zijn volgens Modeste heel betrokken. 'Het is geweldig om te zien dat ze elkaar corrigeren,' vertelt hij. 'Een *streetwise* jongen op de dwarsfluit zag je in het begin denken: 'Wat moet ik hier nou mee?' Maar toen hij hoorde dat hij één van de belangrijkste partijen had binnen het orkest was hij om.'

Op de vraag wat zijn leerlingen leren van het project antwoordt Breukers: 'Het effect van samenspelen in een orkest is groot. De kinderen moeten samenwerken en goed kijken en luisteren naar de dirigent. Ze krijgen besef van de functie van hun instrument binnen het orkest en leren basisvaardigheden op een instrument.' Hij merkt op dat er ook verbeterpunten zijn: 'Door het bijna ongreepbare van dit project was de voorbereiding in de klas hier en daar geïmproviseerd. Dat leerlingen met te weinig voorkennis een instrument in handen kregen, zorgde in het begin voor wat onrust. Maar orde houden, daar hoeven de externe docenten zich niet druk over te maken. Ik ben ook aanwezig bij de les. Als een leerling een grote mond heeft of weigert te doen wat er gevraagd wordt, stuur ik hem of haar gelijk weg voor een goed en duidelijk gesprek op de gang.'

HIPHOP ORCHESTRA

Het lesprogramma op de SGR kijkt af van de lessen op de OSB. Adjunct directeur Diemer vertelt dat de directie van de SGR in eerste instantie enthousiast was over het spelen op symfonische instrumenten.



Maar toen de subsidie werd toegekend, kreeg de school wat koudwatervrees. 'De SGR wist niet zeker of er voldoende draagvlak bij de leerlingen zou zijn voor symfonische instrumenten', legt Diemer uit. 'Vandaar dat we ervoor hebben gekozen om daar een hiphop orchestra op te zetten. De leerlingen krijgen nu les op koper- en popinstrumenten en leren rappen.'

Draagvlak binnen de school is één van de elementen die nodig zijn om een orkestproject in het VMBO te laten slagen. Maar uit ervaring met het OSB Leerorkest Zuidoost weet Diemer dat het ook belangrijk is om muzikaal aan te sluiten bij de belevingswereld van de jongeren. 'Het hiphop orkest op de SGR

werkt zo goed door de aantrekkelijke muziek,' vertelt ze. Voor een goede organisatie is het voor Muziekcentrum Zuidoost prettig om nauw samen te werken met de muziekdocenten op de school zelf. En het project staat of valt volgens Diemer met kundige vakdocenten voor de verschillende instrumenten.

OVERDRAAGBARE METHODE

Bij de toekenning van de subsidie voor SUPERSYMFONICS heeft Muziekcentrum Zuidoost de opdracht gekregen om naar aanleiding van het project een methode te schrijven die overdraagbaar is. Diemer vertelt: 'Per les bekijken we wat wel en niet heeft gewerkt en vervolgens past de muzikaal leider de lessen aan. Uiteindelijk bundelen we alle lessen tot een methode die muziekdocenten in bijvoorbeeld Groningen ook kunnen uitvoeren.'

In de toekomst hoopt Diemer het project te kunnen uitbreiden naar een doorlopende leerlijn voor het VMBO. 'We willen graag langdurig met een vaste groep leerlingen aan de slag', vertelt ze. Om dit te bereiken zal het Muziekcentrum opnieuw subsidie aanvragen. Maar komend schooljaar zal SUPERSYMFONICS in ieder geval nog een keer starten in de eerste en tweede klassen van de OSB en SGR. ❖

NIEUWSGIERIG GEWORDEN?

- > www.muziekcentrumzuidoost.nl
- > www.leerorkest.nl

